

Адміністративне право і процес, фінансове право, інформаційне право
УДК 340.5; 351.74

Охріменко Іван Миколайович

доктор юридичних наук, професор

Кафедра юридичної психології

Національна академія внутрішніх справ

Охрименко Іван Николаевич

доктор юридических наук, профессор

Кафедра юридической психологии

Национальная академия внутренних дел

Okhrimenko Ivan

Doctor in Law, Professor

Department of Legal Psychology

National Academy of Internal Affairs

ORCID: 0000-0002-8813-5107

Музика Марія Петрівна

кандидат юридичних наук, доцент

кафедра теорії права та кримінально-процесуальної діяльності

Факультет правоохоронної діяльності

Національна академія

Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

Музыка Мария Петровна

кандидат юридических наук, доцент

Кафедра теории права и уголовно-процессуальной деятельности

Факультет правоохранительной деятельности

Национальная академия

Государственной пограничной службы Украины имени Богдана Хмельницкого

Muzyka Mariia

Candidate of Juridical Sciences (PhD), Associate Professor
Department of Theory of Law and Criminal Procedure Activity
The Law Enforcement Faculty
National Academy of the
State Border Guard Service of Ukraine named after Bohdan Khmelnytskyi
ORCID: 0000-0002-4933-7101

Голота Наталія Петрівна

кандидат юридичних наук, старший викладач
Кафедра правознавства і гуманітарних дисциплін
Західноукраїнський національний університет

Голота Наталия Петровна

кандидат юридических наук, старший преподаватель
Кафедра правоведения и гуманитарных дисциплин
Западноукраинский национальный университет

Holota Nataliia

Candidate of Science of Law, Senior Lecturer
Department of Law and Humanities
West Ukrainian National University
ORCID: 0000-0003-4113-7743

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ:

ДОСВІД ЄС

ОРГАНИЗАЦИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРАВООХРАНИТЕЛЬНЫХ

ОРГАНОВ: ОПЫТ ЕС

ORGANIZATION OF LAW ENFORCEMENT ACTIVITIES: EU

EXPERIENCE

Анотація. Підвищення стандартів діяльності вітчизняної правоохоронної системи є актуальним питанням теоретико-прикладного спрямування. Вдосконалення існуючих моделей здійснення правоохоронної діяльності повинно відбуватися з урахуванням прогресивного європейського досвіду, що містить у собі практичні інструменти досягнення дієвості у роботі провідних інститутів держави. Використання зарубіжних стандартів та практик є вимогою сьогодення, що пояснюється необхідністю покращення виконання завдань суб'єктами правоохоронної діяльності щодо захисту прав, свобод та інтересів громадян.

У статті розглянуто сучасні аспекти розвитку правоохоронної системи у країнах ЄС, окреслено актуальні європейські практики щодо покращення роботи підрозділів та органів правоохоронного спрямування, запропоновано напрями запозичень, які доцільно використати у побудові моделі правоохоронних органів в Україні. Окремо звернуто увагу на досвід окремих країн ЄС (Польщі, Німеччини, Франції, Швеції) щодо організації роботи правоохоронних органів.

Європейські напрацювання є актуальними для України, зважаючи на процес європейської та євроатлантичної інтеграції, розвиток правової держави та громадянського суспільства. Підвищення довіри громадян до правоохоронних органів, покращення ефективності останніх в умовах сьогодення досягається завдяки плідній роботі, спрямованій на реалізацію новітніх моделей побудови та організації діяльності правоохоронних органів країн ЄС, які можливо перейняти та використати у нашій державі.

Розпочаті в Україні реформи щодо вдосконалення роботи судових, контррозвідувальних та інших органів є свідченням високого прагнення до якісних та дієвих змін. Успішне завершення трансформаційних процесів у вітчизняній правоохоронній системі залежить від вміння поєднати найкращий світовий досвід з національними особливостями та інтересами. Вивчення та узагальнення досвіду ЄС стосовно побудови роботи органів

правоохоронного спрямування залишатиметься тим напрямом досліджень, який потребуватиме постійної уваги та наукового осмислення.

Ключові слова: *правоохоронна діяльність, європейські стандарти, взаємодія, організація роботи.*

Анотація. *Повышение стандартов деятельности отечественной правоохранительной системы является актуальным вопросом теоретико-прикладного направления. Совершенствование существующих моделей осуществления правоохранительной деятельности должно происходить с учетом прогрессивного европейского опыта, который включает в себя практические инструменты достижения действенности в работе ведущих институтов государства. Использование зарубежных стандартов и практик является требованием настоящего, объясняется необходимостью улучшения выполнения задач субъектами правоохранительной деятельности по защите прав, свобод и интересов граждан.*

В статье рассмотрены современные аспекты развития правоохранительной системы в странах ЕС, обозначены актуальные европейские практики по улучшению работы подразделений и органов правоохранительного направления, предложены направления заимствований, которые следует использовать в построении модели правоохранительных органов в Украине. Отдельно обращено внимание на опыт отдельных стран ЕС (Польши, Германии, Франции, Швеции) по организации работы правоохранительных органов. Европейские наработки актуальны для Украины, учитывая процесс европейской и евроатлантической интеграции, развитие правового государства и гражданского общества. Повышение доверия граждан к правоохранительным органам, повышения эффективности последних в

сегодняшних условиях достигается благодаря плодотворной работе, направленной на реализацию новейших моделей построения и организации деятельности правоохранительных органов стран ЕС, возможно перенять и использовать в нашем государстве.

Начатые в Украине реформы по совершенствованию работы судебных, контрразведывательных и других органов является свидетельством высокого стремление к качественным и действенным изменений. Успешное завершение трансформационных процессов в отечественной правоохранительной системы зависит от умения совместить лучший мировой опыт с национальными особенностями и интересами. Изучение и обобщение опыта ЕС по построению работы органов правоохранительного направления оставаться тем направлением исследований, который потребует постоянного внимания и научного осмысления.

Ключевые слова: *правоохранительная деятельность, европейские стандарты, взаимодействие, организация работы.*

Summary. *Raising the standards of the domestic law enforcement system is an urgent issue of theoretical and applied direction. Improving existing models of law enforcement should take into account the progressive European experience, which includes practical tools to achieve effectiveness in the work of leading state institutions. The use of foreign standards and practices is a requirement of today, which is explained by the need to improve the performance of law enforcement agencies to protect the rights, freedoms and interests of citizens. The article considers modern aspects of law enforcement development in EU countries, outlines current European practices for improving the work of law enforcement agencies and bodies, suggests areas of borrowing that should be used in building a model of law enforcement agencies in Ukraine. Special attention is paid to the experience of some EU countries (Poland, Germany,*

France, Sweden) in organizing the work of law enforcement agencies. European developments are relevant for Ukraine, given the process of European and Euro-Atlantic integration, the development of the rule of law and civil society. Increasing public confidence in law enforcement agencies, improving the effectiveness of the latter in today's conditions is achieved through fruitful work aimed at implementing the latest models of construction and organization of law enforcement agencies of the EU, which can be adopted and used in our country. The reforms initiated in Ukraine to improve the work of the judiciary, counterintelligence and other bodies are evidence of a high desire for quality and effective change. Successful completion of transformation processes in the domestic law enforcement system depends on the ability to combine the best world experience with national characteristics and interests. The study and generalization of the EU experience in building the work of law enforcement agencies will remain a field of research that will require constant attention and scientific understanding.

Key words: *law enforcement activity, European standards, interaction, organization of work.*

Постановка проблеми. Дестабілізаційні процеси, які спостерігаються в Україні впродовж останніх років, змушують шукати нові шляхи вдосконалення роботи правоохоронних інституцій. Побудова дієздатних підрозділів, які здійснюють правоохоронні функції, неможлива без постійної та плідної роботи з врахування напрацювань країн Європейського Союзу (ЄС).

Беззаперечно, ефективність правоохоронної діяльності на пряму залежить від постійного вдосконалення існуючих практик роботи підрозділів та врахування міжнародного досвіду організації і реформування роботи правоохоронних інституцій. Потреба у впровадженні сучасних механізмів захисту прав, свобод та інтересів людини і громадянина,

забезпечення існування принципів правової держави, зумовлює необхідність врахування та впровадження досвіду країн ЄС і його впровадження у вітчизняне правоохоронне середовище.

Наукове обґрунтування основ організації роботи правоохоронних органів ЄС, їх позитивного досвіду дасть необхідний імпульс законодавчим, організаційним та загальнотеоретичним пошукам оптимальної моделі розвитку системи правоохоронних органів в Україні. З огляду на зазначене, проблематика врахування досвіду ЄС у побудові механізму державної влади, зокрема правоохоронних інституцій, є надзвичайно актуальною темою наукових пошуків та узагальнень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивчення проблематики організації діяльності правоохоронних органів в ЄС стало об'єктом наукових спрямувань багатьох вчених та дослідників, серед яких М.М. Сірант, А.І. Білас, Н.Г. Діденко, А.Й. Іванський, В.Г. Гриценко, С.В. Полтавець, О.А. Падалка, Є.Ю. Соболев, І.С. Кравченко, В.Л. Полярна, Л.М. Гришко, О.А. Шелехов, О.І. Беспалова та багато інших.

Проведені дослідження розкривають окремі аспекти використання європейських практик у розбудові вітчизняних правоохоронних органів. Разом із тим, постійний розвиток механізмів забезпечення прав і свобод в Україні та світі змушує переглядати існуючі стандарти організації системи правоохоронних органів та наповнювати їх новими прогресивними положеннями.

Мета роботи – розглянути окремі напрями організації правоохоронних органів у Європейському Союзі. Досягнення вказаної мети передбачає виконання наступних **завдань**:

- 1) розкрити актуальні напрями запозичення європейського досвіду щодо побудови та методів діяльності правоохоронних органів;
- 2) визначити тенденції щодо вдосконалення роботи правоохоронних інституцій країнами Європейського Союзу;

3) запропонувати перспективні шляхи покращення організації вітчизняної правоохоронної системи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вітчизняні та зарубіжні правоохоронні органи є надзвичайно важливими інститутами забезпечення прав і свобод, національної безпеки, стану законності та правопорядку у державі. Побудова та організація роботи органів, що здійснюють правоохоронну діяльність, залежить від стану державних справ, економічних та політичних чинників, основних викликів та проблем, які постають перед суверенною організацією суспільства.

Науковець М.М. Сірант відзначає, що одним з напрямів реформування національної правоохоронної системи є посилення співпраці європейськими структурами та врахування їхнього позитивного досвіду [1, с. 359].

При вдосконаленні існуючих підходів до організації роботи правоохоронних органів необхідно звертатися до досвіду європейських партнерів, які напрацьовують та впроваджують новітні моделі забезпечення прав людини та інтересів суспільства.

При побудові правоохоронних органів країнами ЄС застосовується підхід, за якого існує велика розгалуженість правоохоронних органів, використовується поділ за джерелами фінансування (федеральні, місцеві, приватні). При цьому, досягається тісна взаємодія між підрозділами: вони мають спільну мету – захист прав і свобод громадянина. Фахівців вирізняє високий ступінь підготовки, слідування принципам відкритості, гласності [2, с. 11].

Правильний та справедливий розподіл функцій між правоохоронними органами, визначення джерел їх фінансування, чіткі основи взаємодії, дотримання загальноправових принципів – важливі позиції, які повинні братися за основу при розбудові сучасної правоохоронної системи. Разом із тим, повинні забезпечуватися незалежність, аполітичність, всебічна

підтримка вказаних інститутів, що також є серед європейський пріоритетів та цінностей.

Н.Г. Діденко переконана, що у більшості країн ЄС використовується модель, що забезпечує стабільність місцевих громад, а проблеми серед місцевого населення вирішують завдяки відновлювальному правосуддю (Restorative Justice). Правоохоронні органи неухильно дотримуються вимог прозорості, що стосується як робочих приміщень, процесу надання інформації, так і діяльності органів загалом. Застосовується оптимальна чисельність підрозділів, пріоритетна орієнтація діяльності [3, с. 6-7]

Інакше кажучи, розвиток правоохоронної системи на місцевому рівні, забезпечення відкритості та доступності усіх ланок, взаємодія між правоохоронними органами і чіткий розподіл повноважень між ними вважаються перспективними положеннями для реформування правоохоронних інституцій.

У країнах ЄС значний акцент зроблено на оптимізацію кількісного складу підрозділів, що гарантують безпеку та правопорядок, захищеність, прав, свобод та інтересів.

Так, за чисельністю органи поліції, СБУ, Державна прикордонна служба та інші органи в Україні суттєво більші за відповідні установи ФРН і Польщі, що призводить до необґрунтованих витрат на їх утримання [4].

Визначення необхідної чисельності правоохоронних органів, розмежування компетенції між ними є одним з актуальних питань сучасної побудови їх діяльності.

Потрібно погодитися з думкою, що Україна також поступово впроваджує такі стандарти, запозичуючи позитивну практику європейських держав, досвід євроінтеграційних процесів, конвергенції правових систем, окремих правових інститутів [5].

Разом із тим, навіть використання іноземного досвіду не гарантує його ефективне впровадження, оскільки потрібно враховувати історичні,

економічні, політичні фактори, які впливають на розвиток правоохоронних інституцій в Україні.

Звертаючись до основ функціонування правоохоронних органів у Франції (зокрема, підрозділів поліції) В.Г. Гриценко вказує на необхідність запозичення інновацій французької системи правоохоронних органів: муніципальної, судової, національної поліції. Дослідник пропонує доповнити програми підготовки тренувань вітчизняних підрозділів спеціального призначення за зразком спеціальних підрозділів Національної поліції Франції (RAID та GIPN) та Національної жандармерії Франції (GIGN) [6, с. 187].

Необхідність розбудови місцевих правоохоронних органів також є надзвичайно актуальним напрямком реформування. Це дозволить підвищити довіру громадян до представників системи правоохоронних органів, мінімізувати кількість порушень, налагодити систему взаємодії між місцевою владою та уповноваженими структурами. Розгляд європейських варіантів щодо побудови судових органів та підрозділів з охорони громадського порядку (національної поліції), використання програм підготовки підрозділів спеціального призначення повинен узгоджуватися з вітчизняною практикою, правовими, економічними та суспільно-політичними реаліями.

На сьогодні на міському рівні відбувається формування муніципальних підрозділів із забезпечення дотримання положень законодавства у сфері благоустрою, які мають назву «Муніципальна варта (поліція) тощо. Однак, за своєю суттю вказані підрозділи жодним чином не виконують завдання щодо забезпечення реалізації правоохоронних функцій.

З цього приводу С. В. Полтавець аргументовано вказує, що всі муніципальні правоохоронні утворення, які умовно мають назву «муніципальна поліція» діють поза межами правового поля. За відсутності належної нормативно-правової регламентації, говорити про муніципальну

поліцію як де-юре правоохоронну структуру науковець вважає недоречним [7].

Проблема нормативно-правового забезпечення діяльності підрозділів та органів, що виконують правоохоронні функції, проявляється у тому, що нормативні джерела недосконало визначають та деталізують саме діяльність підрозділів на місцевому рівні.

Принципово важливо, що поліцейські у Франції, США та інших країнах змушені навчатись протягом всієї служби, оскільки від цього залежать кар'єра, присвоєння офіційного чину, рівень оплати праці, пільги тощо [8, с. 31].

Таким чином, професіоналізм зарубіжним правоохоронців формується не лише від час первинної підготовки, а набувається впродовж життя як обов'язок і вимога, що впливає на перспективу їхнього становлення.

Завдяки успішному реформуванню системи правоохоронних органів та формуванню якісно нового підходу у роботі державного механізму Республіці Польща вдалося підвищити стандарти правоохоронної діяльності та отримати високу підтримку громадян.

О.А. Падалка зауважує, що досягнення ефективності роботи державних органів у Польщі – результат злагодженій взаємодії з громадськістю, використання інструментів стратегічного управління, звітності та планування [9, с. 187].

Не другорядне значення в успішності проведення удосконалень в Польщі відіграли такі аспекти, як: високоякісна інформаційно-аналітична робота підрозділів, надання високого фінансування та всебічне забезпечення їх діяльності.

Експертами відзначено, що інформаційно-аналітична робота стала більш якісною, прийнято ряд програмних документів щодо модернізації

роботи підрозділів, у яких окреслені зміни у технічному та фінансовому забезпеченні діяльності польських правоохоронців [10, с. 123].

Питання технічного та фінансового забезпечення є важливими факторами мотивації та успішного виконання поставлених завдань. Крім того, стан захищеності співробітників правоохоронних органів безпосередньо впливає ефективність проведених заходів, безпеку та здоров'я як громадян, так і самих співробітників.

Науковці відзначають, що система правоохоронних органів Центральної та Східної Європи (Німеччини, Угорщини, Польщі, Словенії, Чехії, Болгарії) зазнала суттєвих змін під впливом міжнародних норм. Це зумовило появу процесів демілітаризації, демократизації, деполітизації поліцейських підрозділів та інших органів. Підрозділи іноземних держав почали орієнтуватися на високі стандарти надання послуг, у тому числі сервісних [11, с. 461, 463].

Тенденції щодо необхідності демократизації роботи підрозділів знаходяться і у площині вітчизняних досліджень.

Так, дослідниця І.С. Кравченко наголошує на необхідності демократизації роботи підрозділів поліції завдяки законодавчому регулюванню роботи підрозділів на місцевому рівні, їх інформаційному забезпеченню [12, с. 84].

Потрібно відзначити, що багато зарубіжних ініціатив та практик стають основою для вітчизняних трансформацій. Зокрема, питання демілітаризації підрозділів СБ України стоїть на порядку денному та потребує поступового вирішення.

Демілітаризація вітчизняної спецслужби означатиме залучення до співпраці цивільних осіб зі збереженням військової складової Служби. Реформування відбувається з врахуванням позиції експертів з ЄС, НАТО і США [13].

Одним з провідних напрямків реформування правоохоронних органів є цифровізація, надання послуг в онлайн режимі, прийняття до відома оперативної вагомої інформації.

Суттєвим є досвід Швеції та Німеччини стосовно надання електронних послуг. Так, у Швеції застосовуються інструменти е-консультування у формі різних форм допомоги і підтримки, підказок і порад у попередженні злочинності, допомоги у наданні консультацій з будь-яких питань. У Німеччині реалізуються механізми щодо швидкого інформування правоохоронних органів, електронного консультування стосовно різних питань, пов'язаних із охороною та забезпеченням інформаційних та інших прав людини [14].

Безумовно, використання сучасних інноваційних технологій повинно доповнювати та розвивати систему забезпечення правопорядку, законності та безпеки. Використання сучасних моделей інформування правоохоронних органів впливає на швидкість та якість реагування, що важливо для попередження та протидії злочинності.

Із використанням європейських практик відбулося прийняття Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки, впровадження заходів якої відбувається і в умовах сьогодення. У межах вказаного документу передбачено можливість оповіщення правоохоронних органів у випадку вчинення протиправних дій (вирубка лісів, забруднення, браконьєрство тощо) [15].

У такий спосіб повинні бути реалізовані й інші можливості щодо виявлення, попередження, протидії злочинів, їх швидкого розкриття та документування.

Ще у 2014 році експерти ЄС звернули увагу на важливу деталь реформування українських правоохоронних органів: зміни повинні стосуватися усієї системи правоохоронних органів (СБУ, поліції, митниці, судової системи, прокуратури та ін). Принципово важливим є налаштувати

вектор реформ з урахуванням українських реалій, впроваджуючи системні зміни, які об'єднують національний потенціал та міжнародний досвід. Особливу увагу слід звернути на питання підзвітності, громадського контролю[16].

Потрібно погодитися, що застосування європейського досвіду повинно не тільки враховувати реалії української моделі будівництва правоохоронної системи, але і стосуватися роботи усіх її складових, тобто здійснюватися комплексно та багатоаспектно. Важливо також систематично корегувати національні пріоритети розвитку органів правоохоронної системи відповідно до сучасних потреб та європейських орієнтирів.

Колектив авторів Одеського державного університету внутрішніх справ відзначив, що вдосконалення роботи правоохоронних органів в Україні слід шукати в розвитку нормативно-правового регулювання та наближенні традиційної вітчизняної моделі до європейської. Слід запозичити досвід ЄС щодо відбору та підготовки кадрів, впроваджувати європейські практики захисту прав громадян [17].

Дійсно, починати потрібно з формування належного правового поля, визначаючи основні принципи, методи та основи діяльності правоохоронних органів в умовах сьогодення.

На наше переконання, досвід провідних країн ЄС здатен унормувати сучасні зміни у розвитку суспільних відносин, повернути довіру до правоохоронних органів, сформувати міцні підвалини правової держави та громадянського суспільства.

Найбільш актуальними напрацювання європейських колег для України в межах дослідженої проблематики ми вважаємо наступні позиції.

1. Створення прогресивного нормативно-правового регулювання.

Реформа провідної української спецслужби, судових інституцій та інших структур на сьогодні є незавершеними. Побудова нормативно-правової бази, внесення змін до існуючих правових документів повинно

відбуватися комплексно і узгоджуватися з європейськими стандартами. Використання європейського досвіду (зокрема, Польщі, Франції, Німеччини) створить додаткові переваги у здійсненні трансформаційних перетворень, оскільки можна використати найбільш вдалі та актуальні аспекти розвитку провідних європейських правоохоронних систем.

2. Налагодження взаємодії з громадськістю.

Рівень громадської підтримки напряму впливає на ефективність правоохоронної діяльності. Забезпечення прав і свобод громадян повинно бути основним завданням правоохоронців і здійснюватися відповідно до норм міжнародного та європейського права.

3. Впровадження сучасних інформаційних технологій.

Правоохоронні органи будь-якого спрямування (суди, підрозділи поліції, ДПС та інші) повинні застосовувати у своїй роботі інновації. Європейські партнери (Данія, Швеція) активно використовують електронні засоби взаємодії між правоохоронцями та громадськістю. Розвиток цифрових технологій є актуальним напрямком розвитку вітчизняної системи забезпечення безпекового середовища.

4. Розвиток партнерських стосунків та взаємодії з правоохоронними органами та установами ЄС.

Як слушно відзначає І.А. Безпалова, що налагодження взаємодії правоохоронних органів України зі спеціальними установами Європейського Союзу повинно відбуватися як на загальнодержавному, так і на регіональному рівні [18, с. 45].

Взаємодія повинна відбуватися шляхом проведення міждержавних спільних навчань, науково-практичних заходів (тренінгів, круглих столів), відпрацювання нових практик та методів роботи, створення проектів та організацій.

Переїняти європейський досвід корисно з огляду на важливість набуття статусу повноправного члена ЄС, необхідність підвищення

стандартів забезпечення прав людини, утвердження стабільності та безпеки у державі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведений огляд перспективних напрямків використання досвіду ЄС для організації діяльності правоохоронних органів засвідчив необхідність продовження плідної та кропіткої роботи щодо вдосконалення існуючих механізмів забезпечення прав, свобод та інтересів громадян. Підвищення якості нормативно-правового забезпечення, проведення суттєвих трансформацій в організації діяльності підрозділів, налагодження взаємодії з громадськістю залишаються перспективними напрямками вдосконалення вітчизняної правоохоронної системи. Необхідність комплексного вдосконалення роботи правоохоронних інституцій пояснюється потребою у підвищенні стандартів забезпечення прав та свобод людини і громадянина, продовженням процесу реалізації європейських та євроатлантичних прагнень України.

Подальші дослідження та напрями практичної реалізації повинні бути націлені на обґрунтування та адаптацію європейських стандартів і практик в межах національної правоохоронної системи. Дослідження та практичні заходи повинні стосуватися аналізу та використання прогресивних інноваційних механізмів, здатних покращити роботу правоохоронних інститутів України відповідно до сучасних вимог європейської моделі організації правоохоронної діяльності.

Література

1. Сірант М. М. Поліцейське співробітництво України і Європейського Союзу – правовий аспект // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. 2016. № 850. С. 353-360
2. Білас А. І. Правоохорона діяльність країн ЕС: порівняльно-правове дослідження. автореферат дисертації на здобуття наукового ступеню кандидата юридичних наук, Львів, 2016. С. 11-12. URL:

- http://www.lp.edu.ua/sites/default/files/dissertation/2016/3019/avtoreferat_dysertaciyi_na_zdobuttya_naukovogo_stupenya_kandydata_yurydychnyh_nauk_bilasa_a.i._2.pdf) (дата звернення 15.01.2021)
3. Діденко Н. Г. Організаційно-правові засади правоохоронної діяльності в ЄС: регіональний аспект // Державне будівництво. 2013. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVu_2013_1_30 (дата звернення 15.01.2021)
 4. Реформування системи правоохоронних органів України та міжнародний досвід трансформації поліції в країнах Центральної та Східної Європи: Матеріали міжнар. "круглого столу" (м. Київ, 14 жовт. 2005 р.). URL: https://ukrainesecuritysector.com/wp-content/uploads/2017/04/law_enforcementreform_ukraine.pdf (дата звернення 15.01.2021)
 5. Іванський А. Й. Деякі організаційно-правові засади удосконалення діяльності Державного бюро розслідувань. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/10211/IVANSKYI%201-24.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення 15.01.2021)
 6. Гриценко В. Г. Зарубіжний досвід Франції щодо організації та функціонування правоохоронних органів і можливості його використання в Україні // Право та інноваційне суспільство. 2015. № 1. С. 185-189. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pric_2015_1_30 (дата звернення 15.01.2021)
 7. Полтавець С.В. Муніципальна поліція в Україні: зарубіжний досвід та вітчизняні реалії // Громадська думка про правотворення. 2017. №18. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3210:munitsipalna-politsiya-v-ukrajini-zarubizhnij-dosvid-ta-vitchiznyani-realiji-chastina-3&catid=71&Itemid=382 (дата звернення 15.01.2021)
 8. Реформирование полиции в странах Центральной и Восточной Европы: Процесс и прогресс / П. Абрахам, Д. Бакрач, А. Бек и др.; под ред. М.

- Капарини, О. Маринина; предисловие А. Н. Ярмыша. К.: Задруга, 2005. 296 с.
9. Падалка О.А. Становлення та розвиток діяльності органів поліції Польської республіки // Підприємництво, господарство і право. 2018. № 6. С. 187-190.
 10. Glowacz D., Bartosiak Z. Od Policji Państwowej. Kwartalnik Policyjny. 2014. № 2. С. 117-124.
 11. Соболь Є. Ю. Досвід організації та діяльності поліції провідних країн Європи // Форум права. 2012. № 31(2). С. 461-466. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2010_2_75 (дата звернення 15.01.2021)
 12. Кравченко І. С. Основи управління в Національній поліції : навч. посіб. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2020. 212 с.
 13. Реформа СБУ. URL: <https://ssu.gov.ua/reforma-ssu>. Назва з екрану (дата звернення 15.01.2021)
 14. Полярна В.Л. Європейські практики надання електронних послуг в правоохоронній діяльності та перспективи їх впровадження в Україні. URL: http://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2017/02/Ryabets_Polyarna_Derzhavne-upravlinnya.pdf (дата звернення 15.01.2021).
 15. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: розпорядження КМУ від 17 січня 2018 р. № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/67-2018-%D1%80> (дата звернення 15.01.2021)
 16. Гришко Л.М. Реформа правоохоронної системи: з чого почати експертам ЄС? URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/67-2018-%D1%80> (дата звернення 15.01.2021).

17. Шелехов А.О. Забезпечення прав і свобод громадян в адміністративній (поліцейській) діяльності правоохоронних органів: метод. посіб. Одеса: ОДУВС, 2019. 174 с.
18. Безпалова, О. І. Особливості участі інституцій громадянського суспільства у процесі реалізації правоохоронної функції держави // Юридична наука. 2015. № 8. С. 42-49.

References

1. Sirant, M.M. (2016), "Police cooperation between Ukraine and the European Union - the legal aspect", *Visnyk Natsional'noho universytetu «L'vivs'ka politekhniky»*. *Yurydychni nauky*, vol. 850, pp. 353-360
2. Bilas, A.I. (2016), "Law enforcement activities of the EU: a comparative legal study", Ph.D. Thesis, Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine, available at: http://www.lp.edu.ua/sites/default/files/dissertation/2016/3019/avtoreferat_dysertaciyi_na_zdobuttya_naukovogo_stupenya_kandydata_yurydychnyh_nauk_bilasa_a.i._2.pdf (Accessed 15.01.2021)
3. Didenko, N.G. (2013), "Organizational and legal bases of law enforcement activity in the EU: regional aspect", *Derzhavne budivnytstvo*, [Online], vol. 1, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2013_1_30 (Accessed 15.01.2021)
4. Bodruk, O.S. (2005), "Reforming the Ukrainian law enforcement system and international experience in police transformation in Central and Eastern Europe", *Materialy mizhnarodnogo "kruhloho stolu"* [Proceedings of the international Conference], *Natsional'nyj instytut problem mizhnarodnoi bezpeky pry Radi natsional'noi bezpeky i oborony Ukrainy* [National Institute of International Security under the National Security and Defense Council of Ukraine], Kyiv, Ukraine, available at:

- https://ukrainesecuritysector.com/wp-content/uploads/2017/04/law_enforcementreform_ukraine.pdf (Accessed 15.01.2021)
5. Ivansky, A.Y. (2018), "Some organizational and legal principles for improving the activities of the State Bureau of Investigation", *Derzhavne biuro rozsliduvan': na shliakhu rozbudovy: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* [State Bureau of Investigation: on the way to development: materials of international scientific-practice conference], *Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia* [International scientific-practical conference], National University "Odesa Law Academy", Odessa, Ukraine, available at: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/10211/IVANSKYI%2021-24.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Accessed 15.01.2021)
 6. Gritsenko, V.G. (2015), "Foreign experience of France in the organization and functioning of law enforcement agencies and the possibility of its use in Ukraine", *Pravo ta innovatsijne suspil'stvo*, [Online], vol. 1, available at: URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pric_2015_1_30 (Accessed 15.01.2021)
 7. Poltavets, S.V. (2017), "Municipal police in Ukraine: foreign experience and domestic realities", *Hromads'ka dumka pro pravotvorennia*, [Online], vol. 18, available at: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3210:munitsipalna-politsiya-v-ukrajini-zarubizhnij-dosvid-ta-vitchiznyani-realiji-chastina-3&catid=71&Itemid=382 (Accessed 15.01.2021)
 8. Abraham, P., Bakrach, D., Beck, A. and others (2005), *Reformirovanie policii v stranah Central'noj i Vostochnoj Evropy: Process i progress* [Police Reform in Central and Eastern Europe: Process and Progress], Zadruha, Kyiv, Ukraine.
 9. Padalka, O.A. (2018), "Formation and development of the police of the Republic of Poland", *Pidprijemnytstvo, hospodarstvo i pravo*, vol. 6, pp. 187-190.

10. Glowacz, D., Bartosiak, Z. (2014), "From the State Police", *Kwartalnik Policyjny*, vol. 2, pp. 117-124.
11. Sobol, E.Y., (2012), "Experience in organizing and operating the police of leading European countries", *Forum prava*, [Online], vol. 31(2), pp. 461-466, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2010_2_75 (Accessed 15.01.2021)
12. Kravchenko, I.S. (2020), "Fundamentals of management in the National Police", Bila K.O., Dnipro, Ukraine
13. The official site of Security service of Ukraine (2011), "SSU reform", available at: <https://ssu.gov.ua/reforma-ssu> (Accessed 15.01.2021)
14. Poliarna, V.L. and Riabets V.V. (2017), "European practices of providing electronic services in law enforcement and prospects for their implementation in Ukraine", National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute", available at: https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2017/02/Ryabets_Polyarna_Derzhavne-upravlinnya.pdf (Accessed 15.01.2021).
15. Cabinet of Ministers of Ukraine (2018), "Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the Concept of development of the digital economy and society of Ukraine for 2018-2020 and approval of the action plan for its implementation"", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/67-2018-%D1%80> (Accessed 15.01.2021).
16. The official site of Deutsche Welle (2018), "Reform of the law enforcement system: where to start EU experts?", available at: <https://p.dw.com/p/1COfmD0%B5%D0%BA%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D0%BC-%D1%94%D1%81/a-17731118> (Accessed 15.01.2021)
17. Shelekhov, A.O. (2019), *Zabezpechennia prav i svobod hromadian v administratyvnij (politsejs'kij) diial'nosti pravookhoronnykh orhaniv* [Ensuring the rights and freedoms of citizens in the administrative (police)

activities of law enforcement agencies], Odessa State University of Internal Affairs, Odessa, Ukraine/

18. Bezpalova, O.I. (2015), "Features of the participation of civil society institutions in the implementation of the law enforcement function of the state", *Yurydychna nauka*, vol.8, pp. 42-49.